

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана юридичного факультету
ЗНУ

Г.О. Коломоєць
(ініціали та прізвище)

2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та історія держави та права

(назва навчальної дисципліни)

підготовки бакалаврів

(назва освітнього ступеня)

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма **«Правоохоронна діяльність»**

(назва)

спеціальності **К9 Правоохоронна діяльність**

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань **К Безпека та оборона**

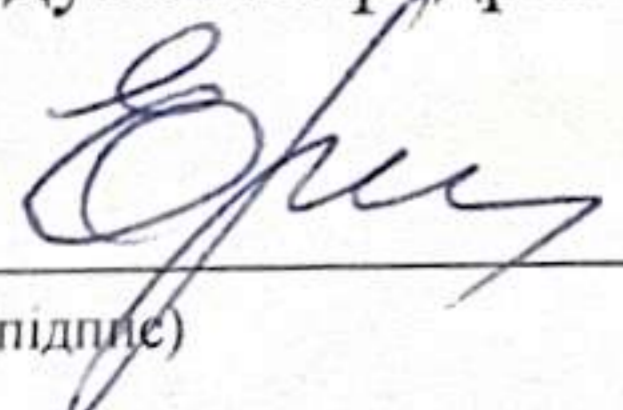
(шифр і назва)

ВИКЛАДАЧ: Єрмоленко Дмитро Олександрович, доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного права

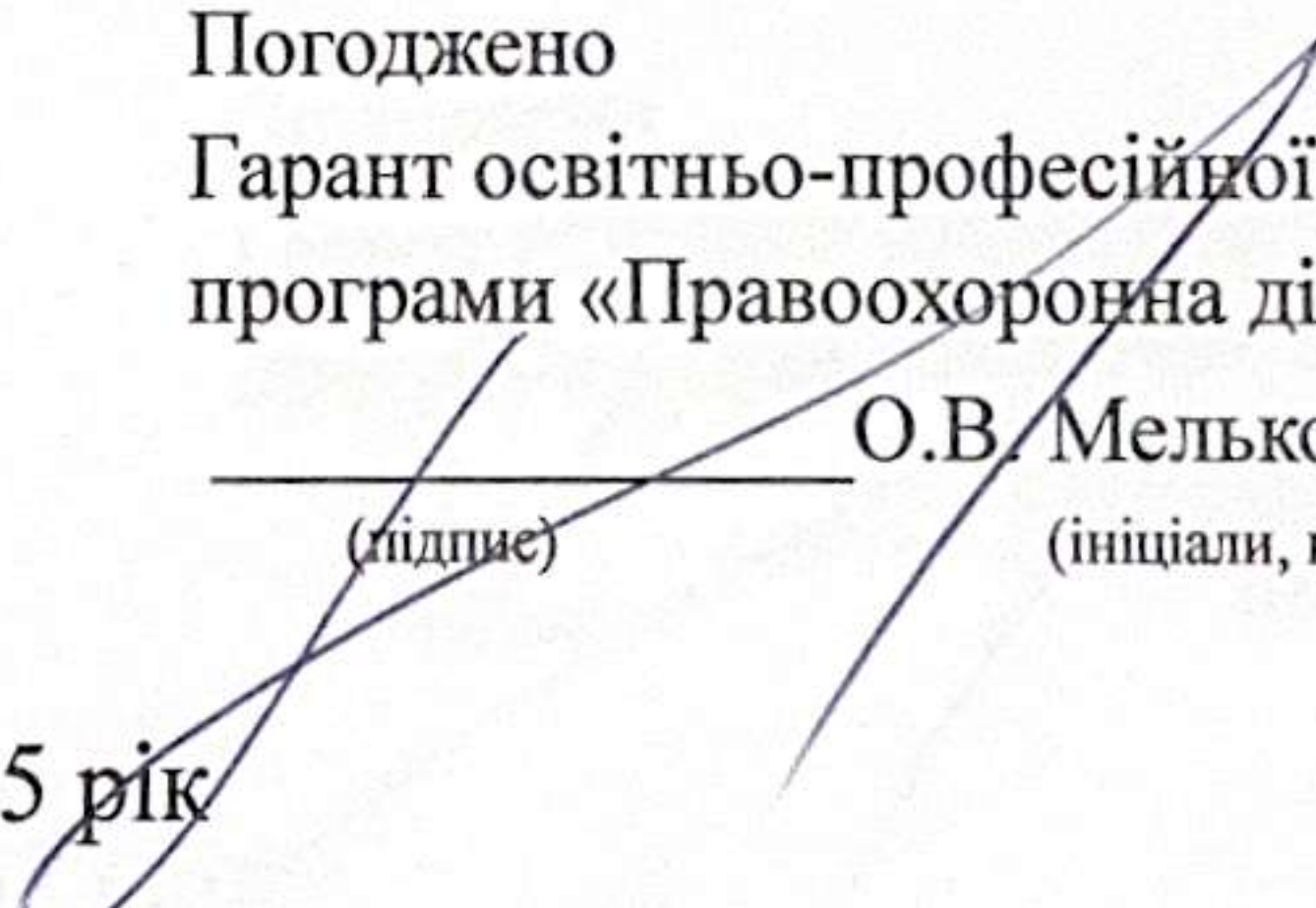
(ПБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри цивільного права

Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри цивільного права

_____ Д.О. Єрмоленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
програми «Правоохоронна діяльність»

_____ О.В. Мельковський
(підпис) (ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: yermoldo@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15929>

Телефон: (061) 228-16-33

Інші засоби зв'язку: Viber, Facebook Messenger, WhatsApp, Telegram

Кафедра: кафедра цивільного права (V корпус ЗНУ, ауд. 108)

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія та історія держави та права» є надання здобувачам фундаментальних знань для розуміння чинного законодавства та актуальних проблем державно-правової практики для формування у майбутніх правоохоронців професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності; оволодіння системою загальнотеоретичних сучасних знань про закономірності виникнення розвитку і функціонування держави і права.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія та історія держави та права» є:

- сформувати систему узагальнених знань про державу та право, засвоїти систему науково-правових понять і категорій, їх сутність, структуру та призначення у системі державотворення;
- ознайомити здобувачів з практикою застосування наукових понять і категорій в процесі законотворчості та правореалізаційної діяльності в системі державних органів України;
- підготувати здобувачів до вивчення галузевих юридичних наук, до вивчення і розуміння законодавства та інших нормативно-правових актів;
- виховати повагу до права та закону;
- сформувати на аксіологічній основі у майбутніх правоохоронців вміння мислити правовими категоріями, проводити теоретико-науковий аналіз правових категорій понять з подальшим узагальненням державно-правових явищ.

Пререквізити: знання про виникнення, розвиток, формування, функціонування державно-правових явищ, права, свободи й обов'язки людини і громадянина, отримані в закладах загальної середньої освіти,

Кореквізити: ОК 2 Українська мова професійного спрямування, ОК 6 Правові основи антидискримінаційної політики.

Постреквізити: знання з дисципліни стануть у нагоді під час вивчення ОК 7 Вступ до спеціальності, ПА 1 Підготовка до єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	1-й	1-й
Кількість кредитів ECTS	6 кредитів ECTS	
Кількість годин	180 годин	
Лекційні заняття	30 год.	10 год.
Практичні заняття	30 год.	8 год.
Самостійна робота	120 год.	162 год.
Консультації	<i>вівторок, четвер з 11-00 до 13-00 (V корпус ЗНУ, ауд. 108)</i>	

Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15929

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
<p>ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу</p>	<p>Методи, методики та сучасні технології правоохоронної діяльності, системного підходу до вирішення завдань із забезпечення прав і свобод людини, публічної безпеки і порядку, застосування спеціальної техніки, спеціальних, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.</p> <p>В освітньому процесі застосовується студентоцентрований підхід.</p> <p>Освітній процес здійснюється з використанням сучасних технологій навчання у таких формах: аудиторні заняття; самостійна робота та виконання індивідуальних завдань, виконання курсових робіт;</p>	<p>Поточний контроль здійснюється шляхом виконання таких обов'язкових видів роботи, як виступ з питань певної теми розділу на практичному занятті; доповідь з проблемної тематики з презентацією; участь у обговоренні дискусійних питань; письмова контрольна робота, та додаткових видів роботи - участь у ділових (ситуативних) іграх; робота в групах; участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, участь в конкурсах тощо); завдання творчого характеру</p> <p>Підсумкові контрольні заходи проводяться по завершенню семестру та мають дві складові - письмова відповідь на заліку та захист групового творчого проекту або</p>

<p>життя.</p> <p>СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.</p> <p>СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.</p> <p>РН1. Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.</p> <p>РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.</p> <p>РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p> <p>РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.</p> <p>РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності</p>	<p>практична підготовка; контрольні заходи (заліки, екзамени).</p> <p>Основними видами навчальних занять є: лекції, в тому числі відеолекції розміщені на онлайн-платформі Moodle в системі електронного забезпечення навчання – СЕЗН ЗНУ; практичні заняття; консультації.</p> <p>Здобувачі активно залучаються участі у вебінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях.</p> <p>В умовах дистанційного навчання проведення занять та консультування здійснюється за допомогою програми для організації відеоконференцій Zoom.</p>	<p>індивідуального дослідницького завдання.</p> <p>Добір балів – можливість для здобувачів, які пропустили заняття з поважних причин, показати отримані знання.</p>
---	--	---

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія та історія держави

Поняття та система теорії держави і права, її об'єкт, предмет, ознаки. Функції теорії держави і права: поняття, види та їх характеристика. Методологія і методи в пізнанні держави і права. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук. Теорія держави і права як навчальна дисципліна: поняття, система, завдання.

Історія держави і права України як наука та навчальна дисципліна: об'єкт дослідження та предмет вивчення. Мета та завдання курсу. Місце та значення історії держави і права України в системі юридичних, історичних наук. Її зв'язок із теорією держави і права, історією держави і права зарубіжних країн, історією учень про державу і право, конституційним правом України, галузями українського права. Функції історії держави і права України. Принципи та методи пізнання історико-правових явищ. Періодизація навчального курсу. Історіографія, джерела історії держави і права України. Аналіз наукової та навчальної літератури. Критика фальсифікацій історії держави і права українського народу. Організація навчального процесу

з історії держави і права України. Значення історії держави і права України, її роль у професійній підготовці правоохоронця.

Історія держави і права зарубіжних країн: загальна характеристика. Предмет історії держави і права зарубіжних країн. Історія держави і права зарубіжних країн як наукова спеціальність і навчальна дисципліна. Історія держави і права зарубіжних країн серед юридичних та інших суспільних наук. Функції науки історії держави і права зарубіжних країн. Методологія історії держави і права зарубіжних країн. Принципи історії держави і права зарубіжних країн. Джерела історії держави і права зарубіжних країн. Періодизація історії держави і права зарубіжних країн.

Поняття та ознаки держави. Сутність та соціальне призначення держави. Теорії походження держави: основні положення та їх представники. Державна влада: поняття та елементи. Співвідношення держави і державної влади. Поняття та загальна характеристика елементів форми держави. Форма державного правління: поняття та види. Загальна характеристика форми державного устрою. Міжнародні об'єднання держав: поняття, види та загальна характеристика. Державно-правовий режим як елемент форми держави: поняття та види.

Поняття та ознаки функцій держави. Критерії класифікації та види функцій держави. Об'єктні функції сучасної держави. Технологічні функції держави. Форми і методи реалізації функцій держави. Механізм реалізації функцій держави: поняття, елементи та їх характеристика. Поняття, ознаки та елементи механізму держави. Принципи механізму держави: поняття, види, нормативно-правова регламентація. Державний апарат: поняття та структура. Співвідношення державного апарату та механізму держави. Органи держави як основний елемент механізму держави: поняття, ознаки, класифікація. Поділ влади як принцип організації і діяльності державного апарату. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої, судової влади та їх функції. Теоретичні аспекти державоутворення. Типи держав: формаційний та цивілізаційний підходи. Зміст основних сучасних теорій держави. Поняття та ознаки демократичної держави. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. Принципи демократії та її функції. Правова держава: поняття та ознаки. Верховенство права і правова держава: питання співвідношення та взаємодії. Поняття та ознаки соціальної держави. Демократична, соціальна, правова держава як принцип державного ладу. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.

Змістовий модуль 2. Теорія та історія права

Поняття права та його ознаки. Сутність та соціальне призначення права. Функції права: поняття та загальна характеристика. Принципи права: поняття, види. Закон, економіка, політика та право: питання співвідношення та взаємодії. Поняття та ознаки норм права. Критерії класифікації та види норм права. Структура норми права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Класифікація гіпотез, диспозицій, санкцій: критерії та види. Способи (прийоми) викладення елементів норм права в приписах статей нормативно-правових актів. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акту. Система права: поняття, ознаки та її структурні елементи. Публічне і приватне право. Загальна характеристика галузей та інститутів права. Система законодавства: поняття, ознаки та структура. Співвідношення системи права і системи законодавства. Співвідношення норм міжнародного і національного права.

Поняття та види форм права. Співвідношення форми і джерела права. Поняття та ознаки правотворчості. Функції та принципи правотворчості. Види правотворчості та їх загальна характеристика. Поняття та стадії правотворчого процесу. Нормотворча техніка як різновид юридичної техніки: поняття, елементи, види. Законодавча техніка. Юридична термінологія. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, сутність та призначення. Реалізація норм права: поняття та ознаки. Форми реалізації норм права. Застосування норм

права: поняття, ознаки та види. Підстави, форми і функції застосування норм права. Стадії застосування нормативних приписів. Акти правозастосування: поняття та види. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права.

Поняття правовідносин і їх ознаки. Структура правовідносин. Суб'єкт правовідносин, характеристика видів суб'єктів. Держава як особливий суб'єкт правовідносин. Об'єкт правовідносин і його види. Суб'єктивне право і юридичний обов'язок як основний зміст правовідносин. Правосуб'єктність фізичних і юридичних осіб. Категорії правоздатність, дієздатність і деліктоздатність, як складові правосуб'єктності. Дієздатність, її види і обсяг для фізичних осіб. Обмежено дієздатні та недієздатні, як суб'єкти правовідносин. Правоздатність і дієздатність юридичних осіб. Класифікація правовідносин. Поняття, ознаки і види юридичних фактів. Дефективний юридичний факт.

Поняття, ознаки та види правової поведінки. Поняття та основні види, мотиви правомірної поведінки. Поняття юридичної відповідальності. Характеристика основних ознак та видів юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Цілі і функції юридичної відповідальності. Поняття правопорушення: ознаки та види. Види правопорушень за ступенем суспільної небезпечності. Проступок та його класифікація. Поняття злочину. Поділ правопорушення за сферами громадського життя. Види правопорушень за колом осіб. Міжнародні правопорушення, їх характеристика. Юридична конструкція правопорушення. Фізична особа як суб'єкт правопорушення. Юридична особа як суб'єкт правопорушення. Поняття об'єкту правопорушення. Об'єктивна сторона та її складові. Суб'єктивна сторона та її характеристика. Вина як головна ознака суб'єктивної сторони. Форми і види вини. Підстави звільнення від юридичної відповідальності. Обставини, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила злочин. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Поняття, особливості та предмет регулювання суспільних відносин. Способи, методи та типи правового регулювання. Правовий режим. Види правового регулювання. Механізм правового регулювання суспільних відносин: поняття, елементи, стадії. Ефективність правового регулювання. Поняття та ознаки правової системи (правової сім'ї). Типи (сім'ї) правових систем світу. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї. Змішаний тип правових систем – скандинавська і латиноамериканська групи: поняття та характеристика. Релігійний тип (сім'я) правових систем: поняття та загальна характеристика. Традиційний тип правових систем: поняття та загальна характеристика.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Тема. ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ	2	2	тиждень 1
Семінарське заняття 1	Тема. ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ Перелік питань: Поняття та система теорії держави і права, її об'єкт, предмет, ознаки. Функції теорії держави і права: поняття, види та їх характеристика. Методологія і методи в	2	-	тиждень 1

	пізнанні держави і права. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук. Теорія держави і права як навчальна дисципліна: поняття, система, завдання. Поняття та ознаки держави. Сутність та соціальне призначення держави. Теорії походження держави: основні положення та їх представники. Державна влада: поняття та елементи. Співвідношення держави і державної влади.			
Самостійна робота	Тема. ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 2	Тема. ФОРМА ДЕРЖАВИ	2	-	<i>тиждень 2</i>
Семінарське заняття 2	Тема. ФОРМА ДЕРЖАВИ Перелік питань: Поняття та загальна характеристика елементів форми держави. Форма державного правління: поняття та види. Загальна характеристика форми державного устрою. Міжнародні об'єднання держав: поняття, види та загальна характеристика. Державно-правовий режим як елемент форми держави: поняття та види.	2	2	<i>тиждень 2</i>
Самостійна робота	Тема. ФОРМА ДЕРЖАВИ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 3	Тема. ФУНКЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ	2	-	<i>тиждень 3</i>
Семінарське заняття 3	Тема. ФУНКЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ Перелік питань: Поняття та ознаки функцій держави. Критерії класифікації та види функцій держави. Об'єктні функції сучасної держави. Технологічні функції держави. Форми і методи реалізації функцій держави. Механізм реалізації функцій держави: поняття, елементи та їх характеристика. Поняття, ознаки та елементи механізму держави. Принципи механізму держави: поняття, види, нормативно-правова регламентація. Державний апарат: поняття та структура. Співвідношення державного апарату та механізму держави. Органи держави як основний елемент механізму держави:	2	-	<i>тиждень 3</i>

	поняття, ознаки, класифікація. Поділ влади як принцип організації і діяльності державного апарату. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої, судової влади та їх функції.			
Самостійна робота	Тема. ФУНКЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 4	Тема. СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВОУТВОРЕННЯ	2	2	<i>тиждень 4</i>
Семінарське заняття 4	Тема. СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВОУТВОРЕННЯ Перелік питань: Теоретичні аспекти державоутворення. Типи держав: формаційний та цивілізаційний підходи. Зміст основних сучасних теорій держави. Поняття та ознаки демократичної держави. Форми та інститути демократії як прояв державної влади. Принципи демократії та її функції. Правова держава: поняття та ознаки. Верховенство права і правова держава: питання співвідношення та взаємодії. Поняття та ознаки соціальної держави. Демократична, соціальна, правова держава як принцип державного ладу. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.	2	-	<i>тиждень 4</i>
Самостійна робота	Тема. СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВОУТВОРЕННЯ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	10	
Лекція 5	Тема. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ОБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА	2	-	<i>тиждень 5</i>
Семінарське заняття 5	Тема. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ОБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА Перелік питань: Поняття права та його ознаки. Сутність та соціальне призначення права. Функції права: поняття та загальна характеристика. Принципи права: поняття, види. Закон, економіка, політика та право: питання співвідношення та взаємодії.	2	2	<i>тиждень 5</i>
Самостійна робота	Тема. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ОБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	

Лекція 6	Тема. СИСТЕМА ПРАВА ТА СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА	2	-	<i>тиждень 6</i>
Семінарське заняття 6	Тема. СИСТЕМА ПРАВА ТА СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА Перелік питань: Поняття та ознаки норм права. Критерії класифікації та види норм права. Структура норми права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Класифікація гіпотез, диспозицій, санкцій: критерії та види. Способи (прийоми) викладення елементів норм права в приписах статей нормативно-правових актів. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акту. Система права: поняття, ознаки та її структурні елементи. Публічне і приватне право. Загальна характеристика галузей та інститутів права. Система законодавства: поняття, ознаки та структура. Співвідношення системи права і системи законодавства. Співвідношення норм міжнародного і національного права.	2	-	<i>тиждень 6</i>
Самостійна робота	Тема. СИСТЕМА ПРАВА ТА СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	10	
Лекція 7	Тема. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ФОРМИ (ДЖЕРЕЛА) ПРАВА	2	2	<i>тиждень 7</i>
Семінарське заняття 7	Тема. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ФОРМИ (ДЖЕРЕЛА) ПРАВА Перелік питань: Поняття та види форм права. Співвідношення форми і джерела права. Поняття та ознаки правотворчості. Функції та принципи правотворчості. Види правотворчості та їх загальна характеристика. Поняття та стадії правотворчого процесу. Нормотворча техніка як різновид юридичної техніки: поняття, елементи, види. Законодавча техніка. Юридична термінологія. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, сутність та призначення.	2	-	<i>тиждень 7</i>
Самостійна робота	Тема. ПРАВОТВОРЧІСТЬ ТА ФОРМИ (ДЖЕРЕЛА) ПРАВА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	10	
Лекція 8	Тема. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА	2	-	<i>тиждень 8</i>

Семінарське заняття 8	Тема. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА Перелік питань: Реалізація норм права: поняття та ознаки. Форми реалізації норм права. Застосування норм права: поняття, ознаки та види. Підстави, форми і функції застосування норм права. Стадії застосування нормативних приписів. Акти правозастосування: поняття та види. Прогалини в законодавстві та способи їх подолання. Аналогія закону. Аналогія права.	2	2	<i>тиждень 8</i>
Самостійна робота	Тема. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 9	Тема. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ	2	-	<i>тиждень 9</i>
Семінарське заняття 9	Тема. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ Перелік питань: Правовідносини: поняття, ознаки та класифікація. Структура правовідносин. Суб'єкти правовідносин: поняття та види. Правосуб'єктність: поняття, елементи та їх характеристика. Поняття і види об'єктів правовідносин. Юридичний факт: поняття, ознаки та види. Фактичний (юридичний) склад: ознаки та види.	2	-	<i>тиждень 9</i>
Самостійна робота	Тема. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 10	Тема. ПРАВОВА ПОВЕДІНКА	2	2	<i>тиждень 10</i>
Семінарське заняття 10	Тема. ПРАВОВА ПОВЕДІНКА Перелік питань: Поняття, ознаки та види правової поведінки. Поняття та основні види, мотиви правомірної поведінки. Правопорушення: поняття, ознаки та види. Юридичний склад правопорушення.	2	-	<i>тиждень 10</i>
Самостійна робота	Тема. ПРАВОВА ПОВЕДІНКА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 11	Тема. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	2	-	<i>тиждень 11</i>
Семінарське заняття 11	Тема. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ Перелік питань: Юридична відповідальність: поняття та ознаки. Принципи юридичної	2	2	<i>тиждень 11</i>

	відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.			
Самостійна робота	Тема. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 12	Тема. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ	2	-	тиждень 12
Семінарське заняття 12	Тема. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ Перелік питань: Поняття, особливості та предмет регулювання суспільних відносин. Способи, методи та типи правового регулювання. Правовий режим. Види правового регулювання. Механізм правового регулювання суспільних відносин: поняття, елементи, стадії. Ефективність правового регулювання.	2	-	тиждень 12
Самостійна робота	Тема. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 13	Тема. ПРАВОВА СИСТЕМА. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ	2	2	тиждень 13
Семінарське заняття 13	Тема. ПРАВОВА СИСТЕМА. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ Перелік питань: Поняття та ознаки правової системи (правової сім'ї). Типи (сім'ї) правових систем світу. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї. Змішаний тип правових систем – скандинавська і латиноамериканська групи: поняття та характеристика. Релігійний тип (сім'я) правових систем: поняття та загальна характеристика. Традиційний тип правових систем: поняття та загальна характеристика	2	-	тиждень 13
Самостійна робота	Тема. ПРАВОВА СИСТЕМА. ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 14	Тема. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА	2	-	тиждень 14

Семінарське заняття 14	Тема. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Перелік питань: Предмет, завдання, функції історії держави і права України. Місце в системі юридичних державно-правових дисциплін. Методологія курсу «Історія держави і права України». Періодизація історії держави і права України. Історичні джерела та основні етапи історіографії держави і права України. Значення історії держави і права України, її роль у професійній підготовці правоохоронця.	2	-	тиждень 14
Самостійна робота	Тема. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	
Лекція 15	Тема. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА	2	-	тиждень 15
Семінарське заняття 15	Тема. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Перелік питань: Історія держави і права зарубіжних країн: загальна характеристика. Предмет історії держави і права зарубіжних країн. Історія держави і права зарубіжних країн як наукова спеціальність і навчальна дисципліна. Історія держави і права зарубіжних країн серед юридичних та інших суспільних наук. Функції науки історії держави і права зарубіжних країн. Методологія історії держави і права зарубіжних країн. Принципи історії держави і права зарубіжних країн. Джерела історії держави і права зарубіжних країн. Періодизація історії держави і права зарубіжних країн	2	-	тиждень 15
Самостійна робота	Тема. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Завдання для виконання: розв'язання практичних завдань, вирішення кейсів за навчальними матеріалами теми.	8	11	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
--------------------	-------------------------	--------------------	--	--------------

		заходу*		
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Змістовний модуль №1	Виступи, обговорення та дискусії на семінарських заняттях; Підготовка завдання самостійної творчої роботи; Контрольне тестування.	1. Теоретичні питання з навчального матеріалу за темами. 2. Контрольне тестування. Система накопичення балів: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15929	1. Правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів 5 балів здобувачі вищої освіти отримують якщо питання розкриті повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, вміння використовувати їх для вирішення практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; 4 бали – питання розкриті без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу, вміння використовувати їх для вирішення практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок; 3-2 бали – до 30 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, робота не виконана повністю, або виконана із суттєвими помилками; 1 бал здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається на доопрацювання. Доповнення оцінюється від 1 до 3 балів. 2. Кількість тестових питань – 20. Правильна відповідь оцінюється у 0,5 бали	30
Змістовний модуль №2	Виступи, обговорення та дискусії на семінарських заняттях; Підготовка завдання самостійної творчої роботи; Контрольне тестування.	1. Теоретичні питання з навчального матеріалу за темами. 2. Контрольне тестування. Система накопичення балів: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15929	1. Правильна і вичерпна відповідь на одне питання оцінюється у 5 балів 5 балів здобувачі вищої освіти отримують якщо питання розкриті повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, вміння використовувати їх для вирішення практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу;	30

			<p>4 бали – питання розкриті без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу, вміння використовувати їх для вирішення практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок;</p> <p>3-2 бали – до 30 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, робота не виконана повністю, або виконана із суттєвими помилками;</p> <p>1 бал здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % питань певної роботи розкриті частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається на доопрацювання.</p> <p>Доповнення оцінюється від 1 до 3 балів. 2. Кількість тестових питань – 20. Правильна відповідь оцінюється у 0,5 бали</p>	
Усього за поточний контроль	2			60
Підсумковий контроль				
Екзамен	Екзамен в письмовому вигляді	Питання для підготовки: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15929	<p>Екзаменаційний білет містить 2 питання. Правильна відповідь на одне питання оцінюється до 10 балів.</p> <p>9-10 балів – здобувач правильно та повно розкрив зміст питань, продемонстрував глибоке розуміння матеріалу, навів релевантні приклади з практики, показав аналітичні здібності.</p> <p>7-8 балів – здобувач розкрив основний зміст питань, продемонстрував розуміння базових принципів, але допустив незначні неточності або недостатньо повно розкрив окремі аспекти.</p> <p>5-6 балів – здобувач розкрив зміст питань частково, продемонстрував базові знання, але відповідь містить суттєві прогалини у розумінні теорії та історії права.</p> <p>3-4 бали – здобувач продемонстрував фрагментарні знання, відповідь поверхнева, містить значні помилки або неточності, слабе розуміння теорії та історії держави і права.</p> <p>1-2 бали – здобувач продемонстрував мінімальні знання, відповідь не розкриває суті питань, містить грубі</p>	20

			помилки. 0 балів – відповідь відсутня або повністю невірна.	
	Підсумкове тестування	https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=513271	Кількість тестових питань – 40. Правильна відповідь оцінюється у 0,5 бали	20
Усього за підсумковий контроль	2			40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Борисова О.В. Історія української державності : підручник : у 2 т. Т. 2 :1917 - 2017 рр. / О.В. Борисова, А.О. Климов. Київ : Кондор, 2018. 463 с.
2. Бурдін М.Ю., Логвиненко І.А., Лазарєв В.В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с.
3. Єрмоленко Д. О., Удовика Л. Г. Вплив правової культури на якість нормотворчого процесу. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Серія Право*. 2025. № 19 (31). С. 48-53.
4. Загальна теорія права : підручник / за ред. О.В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.
5. Загальна теорія права. Академічний курс: підруч. / за ред. С.В. Бобровник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 576с.
6. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків : Майдан, 2020. 618 с.
7. Історія держави та права України. : навч. посіб. / Г. І. Трофанчук. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 568 с.
8. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права. Львів: Новий світ, 2020. 581 с.
9. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Засєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 400 с.
10. Кравчук С.Й. Основи теорії держави і права. Київ: Кондор, 2018. 191 с.
11. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум.

Тести: підручник. Київ, 2019. 584 с.

12. Селецький С.І. Теорія держави і права. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 244 с.
13. Теорія держави і права в тестових завданнях: навч. посібник / за заг. ред. Л.Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 716 с.
14. Теорія держави і права : підручник / за заг. ред. Л.В. Ніколаєвої, Т.О. Гуржія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 424 с.
15. Теорія держави та права: навч. посіб. / Л.М. Ніколенко, Н.В. Іванюта, А.І. Батечко. Київ : Дакор, 2021. 215 с.
16. Теорія держави і права: навч. посіб. / Тополевський Р.Б., Федіна Н.В. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 267 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія: <http://ials.sas.ac.uk/library/eservice/elibrary.htm>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: <http://www.library.univ.kiev.ua>
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»: <http://www.library.ukma.edu.ua>
4. Національна академія внутрішніх справ: <http://www.naiou.kiev.ua>
5. Національна бібліотека Німеччини: http://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Національна Парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org>
8. Національний інститут стратегічних досліджень: <http://www.niss.gov.ua>
9. Центр політико-правових реформ: <http://pravo.org.ua>
10. Юридична бібліотека Школи права Єльського університету: <http://library.law.yale.edu>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених даною дисципліною. Пропуски та запізнення на заняття є недопустимими.

Політика академічної доброчесності

Недопустимо списування та плагіат, а також несвоєчасне виконання поставленого завдання. При використанні інформації необхідно дотримуватися норм цитування.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, ноутбуків та інших гаджетів під час лекційних та лабораторних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (з активованим режимом «без звуку»).

Під час виконання поточних тестів та підсумкового контролю використання гаджетів заборонено.

Комунікація

Комунікація викладача зі студентами здійснюється в СЕЗН Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/bvrd5ccp>

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/49hphcnz>

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>